

Beslut: Program Tvärförbindelse Södertörns ställningstagande i frågorna om utökande av befintligt kontrakt med WSP samt otillbörlig konkurrensfördel och jäv

Beslut

- Projekt Tvärförbindelse Södertörns ställningstagande rörande frågorna om utökning av befintligt kontrakt med WSP TSK 50 samt om otillbörlig konkurrensfördel och jäv

Detta beslut kommer innehålla följande avsnitt:

1. Allmänt
2. Bakgrund
3. Utökning av befintligt kontrakt med WSP – motiv, för- och nackdelar mm.
4. Analys och förutsättningar för att befintlig leverantör kan delta i kommande upphandlingar av FU för entreprenader i uppdragen TSK 60 och TSK 70
5. Åtgärdsbeskrivning
6. Samråd och sakgranskning
7. Riskhantering
8. Kommunikation och planering
9. Uppföljning
10. Beslut och signatur beslutsfattare

1. Allmänt

I 4 kap 1 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) anges:

”Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Upphandlingar ska vidare genomföras i enlighet med principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.”

I 4 kap 2 § i LOU anges:

”En upphandling får inte utformas i syfte att undanta den från lagens tillämpningsområde och får inte heller utformas i syfte att begränsa konkurrensen så att vissa leverantörer gynnas eller missgynnas på ett otillbörligt sätt.”

Av LOU:s krav på objektivitet och likabehandling följer att alla leverantörer skall ges så lika förutsättningar som möjligt. Den upphandlande enheten har som utgångspunkt att tillse att lika information lämnas till alla leverantörer och att informationen finns tillgänglig för alla leverantörer samtidigt.

Av 4 kap. 8 § följer:

Om en anbudsgivare har deltagit i förberedelserna av en upphandling, ska de andra anbudsgivarna informeras om vilka upplysningar av relevans för upphandlingen som har lämnats i det sammanhanget. En sådan anbudsgivare får uteslutas från upphandlingen endast om det inte finns något annat sätt att säkerställa att principen om likabehandling följs. Innan en anbudsgivare utesluts ska den få möjlighet att lägga fram utredning om att dennes deltagande i förberedelserna inte kan leda till en snedvridning av konkurrensen.

2. Bakgrund

Att externa leverantörer är verksamma inom Trafikverket är många gånger en förutsättning för framgångsrika projekt, uppdrag m.m. som Trafikverket bedriver.

WSP är kontrakterad för att upprätta FU för entreprenad TSE 501, Flemingsbergstunneln. WSP är en potentiell anbudsgivare i kommande upphandlingar av TSK 60 och TSK 70. Entreprenad TSE501 Flemingsbergstunneln kommer att ha ett överskott på bergmassor som det delvis finns avsättning för inom entreprenaderna TSE601 och TSE701. Bergmassorna kan där användas för överlaster och därmed minska klimatbelastningen. Områdena består delvis av sättningsbenägen mark och mark med dålig stabilitet. I systemhandlingen föreslås olika förstärkningsmetoder.

Programmet Tvärförbindelse Södertörn vill utöka befintligt kontrakt med WSP. Orsaken är att användningen av massorna som överlaster förutsätter att projektering av nedan beskrivna arbeten kan påbörjas tämligen omgående. Detta innebär att WSP får insyn i vissa delar av uppdragen TSK 60 och TSK 70.

Programmet vill säkerställa att kommande upphandlingar följer gällande rätt, inklusive de grundläggande EU-rättsliga principerna. Programmet vill säkerställa att risken för snedvridning av konkurrensen undanröjs och att alla anbudsgivare behandlas lika.

3. Utöka befintligt kontrakt med WSP – motiv, för- och nackdelar mm.

Programmet Tvärförbindelse Södertörn ändrar befintligt kontrakt med WSP till att även omfatta projektering och beskrivningar beträffande användande av överlaster med bergmassor från TSE 501 inom TSE 601 och TSE 701.

Anledningen till detta är att entreprenad TSE 501 Flemingsbergstunneln kommer ha ett överskott på bergmassor som det delvis finns avsättning för inom entreprenaderna TSE 601 och TSE 701. Bergmassorna kan där användas för överlaster och därmed minska klimatbelastningen. Massorna kan göras tillgängliga ett par år innan entreprenaderna TSE 601 och TSE 701 planeras starta förutsatt att projektering av nedan beskrivna arbeten kan påbörjas tämligen omgående. Konsultuppdragen för de båda senare entreprenaderna beräknas vara upphandlade först vid eller efter årsskiftet 2022-2023. Det blir därför för sent att låta dessa arbeten ingå i de konsultuppdragen.

Fördelar är dels att det blir möjligt att ersätta förstärkning genom KC-pelare med bergmassor för överlaster och dels att en mindre andel massor behöver transporteras bort från Flemingsbergstunneln. Båda åtgärderna leder till minskat klimatavtryck.

Nackdelen är att mindre delar av konsultuppdragen för TSK 60 och TSK 70 beställs som tillägg i pågående uppdrag istället för att upphandlas i konkurrens.

Utifrån ovanstående anser programmet att utökningen av WSP:s befintliga kontrakt att även avse arbete med ovan nämnd projektering är godtagbar enligt gällande rätt och innebär inte något nytt som inte har ett omedelbart samband med innehållet i WSP:s befintliga kontrakt. Programmets ställningstagande i denna del vilar på bestämmelsen i kapital 17 § 11 (kompletterande beställningar) i LOU.

4. Analys och förutsättningar för att befintlig leverantör kan delta i kommande upphandlingar av förfrågningsunderlag för entreprenader TSK 60 och TSK 70

Rent generellt finns det en acceptans för att nuvarande/tidigare leverantör har vissa fördelar som andra inte har. Det vore oproportionerligt om tidigare eller nuvarande leverantörer skulle vara diskvalificerade när kontrakt måste förnyas eller nya kontrakt handlas upp för samma projekt/program. Vi har i många sammanhang kontrakt med leverantörer som deltar i andra upphandlingar. Normalt sett innebär dessa situationer inte några problem vad gäller jäv e.d.

Det som kan vara av känslig karaktär är om en leverantör har insyn i förutsättningarna för den aktuella upphandlingen som inte är tillgängliga för andra leverantörer, t.ex. om geotekniska förutsättningar, budget eller att leverantören har möjlighet att påverka kravställningen i de kommande upphandlingarna så att den passar det egna företaget särskilt bra.

Beställaren har en allmän skyldighet att vidta lämpliga åtgärder för att se till att konkurrensen inte snedvrids till följd av att den berörda anbudsgivaren deltar. Exempelvis ska de andra anbudsgivarna informeras om vilka upplysningar av relevans för upphandlingen som har lämnats till en anbudsgivare som har varit leverantör tidigare och då kunnat få del av sådana upplysningar (se 1. Allmänt, ovan). Beställaren bör även om möjligt begränsa leverantörens insyn i sådant som kan vara relevant för kommande upphandling.

Andra anbudsgivare ska således informeras enligt ovan och anbudstiden ska vara tillräckligt lång för att övriga anbudsgivare ska kunna ta hänsyn till dessa upplysningar.

Endast om det inte finns något annat sätt att säkerställa att likabehandlingsprincipen följs får anbudsgivaren uteslutas från förfarandet.

Om beställaren skulle komma fram till att det inte finns något annat alternativ än uteslutning ska anbudsgivaren dock, innan beställaren kan besluta om uteslutning, få tillfälle att yttra sig över de omständigheter som beställaren anser utgör skäl för uteslutning (13 kap. 4 § LOU).

Leverantörer såsom WSP har inte och kommer inte i förväg få tillgång till upphandlingsdokument och strategier i kommande upphandlingar av förfrågningsunderlag för entreprenader TSK 60 och TSK 70. WSP kan få viss tillgång till delar av kravmassan. Skulle det vara så att leverantörer som WSP, som har befintliga kontrakt med Trafikverket, ändå har insyn i förberedelserna för upphandlingen så ska man läka den risken genom att se till att alla anbudsgivare får samma information och tillräcklig tid för att kunna tillgodogöra sig informationen och eventuellt använda den för sina anbud. Precisering av vilka åtgärder programmet kommer vidta anges under avsnitt 5 nedan.

5. Åtgärdsbeskrivning

Programmet har identifierat följande åtgärder som nödvändiga för att säkerställa att en snedvridning av konkurrensen ej inträffar:

- Befintlig leverantör delges endast sådan information som är nödvändig för att denne ska kunna utföra sitt uppdrag och leverantörens insyn i kommande upphandlingar begränsas även i övrigt så långt det är möjligt. All information som delges externa leverantörer som på något sätt ska bidra till upphandlingsarbetet, ska först stämmas av med inköpsansvarig Anna Andersson, ILMöb2.
- Aktuell information som en potentiell anbudsgivare får ta del av kommer även tillhandahållas övriga anbudsgivare så att alla leverantörer har god tid på sig att tillgodogöra sig all relevant information.
- Material kommer att skickas ut som KF till upphandlingarna av TSK 60 och TSK 70 och i god tid bli åtkomligt för alla leverantörer för att minska eventuell fördel för nuvarande kontraktspart. Vid behov kommer anbudstiden att förlängas.
- Detta beslut med dess innehåll och konsekvenser ska kommuniceras tydligt internt inom programmet och vara väl förankrat och förstådd av samtliga berörda programmedlemmar. Denna kommunikation ska bestå dels av en muntlig redogörelse av detta beslut och dels av att beslutet finns uppladdat i programmets projektportal lätt åtkomligt för alla.
- Det som står i punkten ovan gäller också gentemot WSP och andra konsulter som Trafikverket har kontrakt med och som arbetar i och med berörda delar av programmet.
- Alla frågor och funderingar rörande detta beslut och dess innebörd ska ställas till programmets inköpsansvarige Anna Andersson, ILMöb2.

Programmet Tvärförbindelse Södertörn ser följande positiva effekter med ovanstående åtgärder:

- Programmet säkerställer att det finns en klar strategi för att hantera externa leverantörers delaktighet i programmet.
- Programmet säkerställer att övriga anbudsgivare delges samma information.
- Programmet säkerställer att övriga anbudsgivare får tillräckligt med tid att ta hänsyn till denna information genom att KF skickas ut i god tid och en väl tilltagen anbudstid.
- Programmet säkerställer att alla inblandade i programmet, både internt och externt, förstår innebörden av beslutet och vet hur de ska agera gällande otillbörlig konkurrensfördel och jäv.

Följande styrande dokument kan tjäna som ledning kring konkurrensfördel och jäv:

- TDOK 2017:0022 Upphandling enligt LOU i Trafikverket, avsnitt 4.1.1, 4.1.2, 4.4 och 13.2.1.7 och TDOK 2017:0354 Upphandling enligt LUF i Trafikverket, avsnitt 4.1.1, 4.1.2, 4.4 och 13.2.1.7.

<http://intranat.trafikverket.local/arbetsatt-och-styrning/Stodprocesser/planera-och-genomfora-inkop/Upphandla/>

6. Samråd och sakgranskning

Detta beslut har tagits fram av inköpsansvarig för programmet Tvärförbindelse Södertörn (Claes Andersson, ILsyb3/Anna Andersson ILMöb2) i samråd med ansvarig från Juridik (Annica Bengtsson, JPj), projekteringsledare (Catrine Söderström, PRyt) projektledare (Åsa Larsson PRyt)samt Projektchef Tvärförbindelse Södertörn (Staffan Hintze, PRyt).

7. Riskhantering

Risker i samband med detta beslut hanteras i projektets gemensamma riskhantering. Detta ställningstagande minimerar fler risker än den skapar.

8. Kommunikation och implementering

Detta beslut kommuniceras via programmets kommunikationsavdelning och de beslutsforum och informationskanaler som existerar. Beslutet publiceras på programmets webbsida på Trafikverket.se:

länk

Huvudansvarig för implementeringen av beslutet är programmets inköpsansvarige, Anna Andersson, ILMöb2.

9. Uppföljning

Uppföljning sker löpande på möten för projekt Öst samt återrapportering till programmets ledningsgrupp.

Anders Selström, PRyt